

Závery Rady Európskej únie a zástupcov členských štátov zasadajúcich v Rade o prístupe osôb so zdravotným postihnutím k športu

(2019/C 192/06)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV, KTORÍ SA ZIŠLI NA ZASADNUTÍ RADY,

KEĎŽE

1. Predpokladá sa, že do roku 2020 bude v EÚ 120 miliónov ľudí so zdravotným postihnutím. EÚ presadzuje rovnosť príležitostí a prístupnosť pre ľudí so zdravotným postihnutím. Základnou súčasťou jej stratégie je snaha o vybudovanie Európy bez bariér⁽¹⁾.
2. Pre zapojenie sa osôb so zdravotným postihnutím do športových aktivít na rovnakom základe s ostatnými sú osobitne dôležité všeobecné zásady stanovené v článku 3, vymedzenie pojmu univerzálny dizajn v článku 2 a konkrétne ustanovenia o účasti na kultúrnom živote, rekreácii, záujmových aktivitách a športe uvedené v článku 30 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (UNCPRD)⁽²⁾.
3. V EÚ sa zdravotné postihnutie a choroba často uvádzajú ako dôvody na nezapojenie sa do športových a pohybových aktivít⁽³⁾.
4. Športy sa môžu špecificky navrhnuť pre osoby so zdravotným postihnutím alebo upraviť tak, aby k nim mali osoby so zdravotným postihnutím prístup bez ohľadu na typ poruchy, či už je telesná, duševná alebo zmyslová. Za určitých podmienok môžu osoby so zdravotným postihnutím športovať bok po boku s tými bez postihnutia, čo svedčí o inkluzívnej povahe športu.
5. Hodnoty športu vo vzťahu k sociálnemu začleneniu, a najmä úloha športu pri podpore a dosahovaní integrácie menších a marginalizovaných skupín, sú všeobecne uznávané.
6. Významné športové podujatia pre osoby so zdravotným postihnutím nabrali na popularite, ako o tom svedčia posledné letné a zimné paralympijské hry, ktoré prilákali množstvo televíznych divákov na celom svete, a pokračovanie v organizovaní významných medzinárodných podujatí pre osoby so zdravotným postihnutím.

ZDÔRAZŇUJE, ŽE

7. Pre osoby so zdravotným postihnutím existuje vyššia pravdepodobnosť, že budú vystavené sociálno-ekonomickému znevýhodneniu, ako je chudoba a nízky príjem, spoločenská izolácia, diskriminácia, obmedzený prístup na trh práce, obmedzený prístup k doprave, menej príležitostí na vzdelávanie a zdravotné aspekty. Tieto problémy negatívne ovplyvňujú možnosti osoby so zdravotným postihnutím zapájať sa do športových aktivít.
8. Priamo v súvislosti so športovým kontextom môže byť pre osoby so zdravotným postihnutím nutné prekonať napríklad tieto výzvy:
  - a) závažnosť poruchy môže obmedzovať pohyblivosť a pri športových činnostiach v určitých situáciách pri tréningu alebo hre spôsobovať dokonca až fyzickú bolesť. V kombinácii s rôznymi bariérami to môže byť znásobené negatívnym alebo obmedzujúcim vnímaním svojho vlastného zdravotného postihnutia, a najmä nedostatkom dôvery vo vlastnú schopnosť športovať.
  - b) potreba, aby tí, ktorí pracujú s osobami so zdravotným postihnutím v rámci športovej pohybovej aktivity, najmä učitelia telesnej výchovy, športoví tréneri a iní pracovníci v oblasti športu, mali špecializované zručnosti a vedomosti o zdravotnom postihnutí.
  - c) existencia prístupnej športovej infraštruktúry, pokiaľ ide o športové zariadenia na tréning alebo pre návštevníkov, športové zariadenia, v ktorých môžu športovať aj osoby so zdravotným postihnutím, alebo športové podujatia, na ktorých sa môžu zúčastniť aj osoby so zdravotným postihnutím.
  - d) dodatočné finančné náklady na zabezpečenie špeciálneho športového vybavenia alebo podporných služieb, bez ktorých by tréning alebo športovanie neboli možné.

⁽¹⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1141#navItem-3>

⁽²⁾ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

⁽³⁾ TNS Opinion & Social (2018); osobitný prieskum Eurobarometra č. 472 na tému „Šport a pohybová aktivita“; prieskum na žiadosť Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru koordinovaný Generálnym riaditeľstvom pre komunikáciu; Práca v teréne, december 2017.

9. O zapojení sa do športu by sa malo uvažovať z hľadiska športovania ako formy pohybovej aktivity a z hľadiska účasti na spoločenských aktivitách, napríklad návštevy športových podujatí alebo aktívne angažovanie sa v športovej komunite ako dobrovoľník, člen športového klubu alebo fanklubu.
10. Zapojenie sa do športu môže prispieť k zlepšeniu kvality života osôb so zdravotným postihnutím, ako aj ich telesného a duševného zdravia a zároveň zvýšiť osobnú mobilitu a samostatnosť a podporiť sociálne začlenenie.
11. Športovanie od raného veku prináša osobám so zdravotným postihnutím ďalšie výhody, pretože má pozitívny vplyv na rozvoj motorických zručností, čo je kľúčovým faktorom pre zlepšenie celkovej kvality života človeka.
12. Zvýšená pozornosť, ktorú médiá venujú vrcholovým športovým podujatiam pre osoby so zdravotným postihnutím alebo športovcom so zdravotným postihnutím, môže byť pre osoby so zdravotným postihnutím i bez neho inšpiráciou pre to, aby sa začali venovať športu. V záujme zvýšenia atraktívnosti športu pre osoby so zdravotným postihnutím by sa malo vynaložiť úsilie na to, aby médiá bez toho, aby bola dotknutá ich sloboda, venovali primeranú pozornosť aj športu na miestnej úrovni.
13. Na pomoc osobám so zdravotným postihnutím, aby sa mohli zapájať do športových aktivít, môžu byť dôležité asistenčné technológie, a to na miestnej i na vrcholovej úrovni. Problémom však môže byť ich všeobecná a cenová dostupnosť.
14. Kľúčovými faktormi na podporu udržateľného rozvoja športu pre osoby so zdravotným postihnutím sú uplatňovanie a dodržiavanie antidopingových pravidiel a pravidiel na boj proti ovplyvňovaniu výsledkov zápasov, ako aj zabezpečenie presného posúdenia zdravotného postihnutia a primeraného používania asistenčných technológií.
15. Na podporu športového sektora vrátane športu pre osoby so zdravotným postihnutím je veľmi dôležitým faktorom dobrovoľnícka činnosť.
16. Je dôležité, aby sa do stratégií a politík zameraných na zvýšenie zapájania sa osôb so zdravotným postihnutím do športu zahrnulo aj rodové hľadisko.
17. Šport môže poskytnúť priestor pre spoločenské interakcie medzi osobami so zdravotným postihnutím i bez neho, vďaka čomu predstavuje cenný nástroj na podporu začleňovania a vzájomného porozumenia.

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY V SÚLADE SO ZÁSADOU SUBSIDIARITY A NA PRIMERANÝCH ÚROVNIACH

18. Podporovali spoločenské povedomie a vzdelávacie kampane pre rodinných príslušníkov, zákonných zástupcov, osobných asistentov, učiteľov telesnej výchovy, trénerov, pracovníkov v oblasti športu a iných relevantných aktérov v športovej komunite so zdravotným postihnutím či bez neho s cieľom podporovať otvorený a ústretový prístup k osobám so zdravotným postihnutím, ako aj primerané pochopenie príležitostí a prínosu zapojenia sa do športových aktivít pre všetkých vrátane detí a dospelých so zdravotným postihnutím. V prípade potreby ponúkali pomoc rodinným príslušníkom a zákonným zástupcom osôb so zdravotným postihnutím s cieľom podporovať zapájanie sa osôb so zdravotným postihnutím do športu.
19. Podporovali ďalšie vzdelávanie a odbornú prípravu učiteľov telesnej výchovy, trénerov, iných pracovníkov v oblasti športu a dobrovoľníkov vo všeobecnosti so zdravotným postihnutím či bez neho tým, že ich vybavili potrebnými vedomosťami a osobitnými zručnosťami a zabezpečia primerané uznávanie kompetencií, aby mohli zahrnúť osoby so zdravotným postihnutím do rôznych foriem telesnej výchovy alebo športu. Takéto programy odbornej prípravy by mali zohľadňovať rozdiely medzi potrebami osôb, ktoré sa zúčastňujú pohybových aktivít, a osôb, ktoré sa zameriavajú na výkon.
20. Prijali opatrenia na zabezpečenie prístupu osôb so zdravotným postihnutím i bez neho k športovej infraštruktúre vrátane účasti na športových podujatiach, tréningov a zapojenia sa do športu. Opatrenia môžu zahŕňať vypracovanie alebo zlepšenie noriem prístupnosti v rámci športových zariadení, poskytovanie individuálnej personálnej podpory, sprístupnenie finančných prostriedkov, zvyšovanie povedomia o existujúcich možnostiach financovania EÚ v športových organizáciách na národnej, regionálnej a miestnej úrovni alebo prípadne uľahčenie účasti zástupcov z radov športovcov so zdravotným postihnutím v príslušných orgánoch športových organizácií.
21. Prípadne v rámci vnútroštátnych systémov vzdelávania podporovali inkluzívne programy zamerané na šport a telesnú výchovu s cieľom vyhovieť potrebám detí so zdravotným postihnutím, aby sa všetkým deťom ponúkali rovnaké príležitosti tak, že sa bude stimulovať ich zapojenie sa do športových pohybových aktivít, a s cieľom podporovať ich záujem o šport.

22. Využívali existujúce spôsoby spolupráce medzi členskými štátmi v záujme podpory výmeny odborných znalostí a osvedčených postupov s cieľom zlepšiť prístup osôb so zdravotným postihnutím k športu.
23. Riešili otázku vrcholových a výkonnostných športovcov v kontexte rovnakých príležitostí a nediskriminácie osôb so zdravotným postihnutím a podporovali spoluprácu a výmenu najlepších postupov v tejto oblasti medzi subjektami zodpovednými za šport v členských štátoch.

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY A EURÓPSKU KOMISIU, ABY V RÁMCI SVOJICH OBLASTÍ PRÁVOMOCÍ

24. Zvážili možnosť poskytnutia finančnej podpory organizáciám, ktoré sa osobitne venujú podpore športu pre osoby so zdravotným postihnutím, a konvenčným športovým organizáciám, ktoré rozvíjajú športové aktivity pre osoby so zdravotným postihnutím, okrem iného s cieľom zblížiť tieto dve športové komunity.
25. Propagovali a podporovali činnosti, prípadne aj na úrovni EÚ, ktoré súvisia s pravidelným zberom štatistických údajov a vypracúvaním ukazovateľov týkajúcich sa športu a zdravotného postihnutia, ako sú napríklad miera zapojenia sa do športu, prekážky zapojenia sa, počet osôb so zdravotným postihnutím, ktoré sú zaregistrované v športových kluboch, alebo miera záujmu o šport⁽⁴⁾.
26. Zvážili možnosť, aby sa v rámci práce príslušných expertných skupín riešila otázka plného a skutočného zapojenia sa osôb so zdravotným postihnutím do športu vrátane špecifických zručností a odbornej prípravy, ktoré sú potrebné v súvislosti s tréningom osôb so zdravotným postihnutím⁽⁵⁾.
27. Využívali časť finančných prostriedkov programu Erasmus+ vyčlenenú na šport na podporu športu pre osoby so zdravotným postihnutím a na výmenu osvedčených postupov a politík medzi členskými štátmi a zainteresovanými stranami, časť finančných prostriedkov Európskeho sociálneho fondu na odbornú prípravu pracovníkov v oblasti športu alebo na začleňovanie prostredníctvom športových aktivít, časť finančných prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja na riešenie prístupnosti športových infraštruktúr a aby podľa potreby využívali výsledky výskumu v rámci projektov financovaných prostredníctvom programu Horizont Európa na podporu inovačných riešení na zapojenie osôb so zdravotným postihnutím do športu.
28. Všade tam, kde je to možné, propagovali takéto možnosti financovania a výsledky financovaných projektov medzi osobami so zdravotným postihnutím, športovými organizáciami a inými relevantnými mimovládnymi aktérmi.
29. Zvyšovali povedomie o pozitívnych výsledkoch vyplývajúcich z práce vykonanej v oblasti športu pre osoby so zdravotným postihnutím vrátane pozitívneho vplyvu športu z hľadiska sociálneho začlenenia osôb so zdravotným postihnutím.

VYZÝVA EURÓPSKU KOMISIU, ABY

30. Naďalej zahŕňala šport do budúcich kľúčových opatrení na podporu budúcich politík v oblasti zdravotného postihnutia tým, že budú vychádzať z doterajších skúseností s plnením súčasnej európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia.
31. Do diskusií o športových témach so sociálnymi partnermi v rámci procesov sociálneho dialógu na úrovni EÚ zahŕňala politiky a opatrenia EÚ, ktoré sa zaoberajú potrebami osôb so zdravotným postihnutím a podporujú účasť osôb so zdravotným postihnutím a organizácií, ktoré ich zastupujú⁽⁶⁾.
32. Využívala európsku cenu Acces city na zviditeľnenie miest, ktoré osobám so zdravotným postihnutím uľahčujú prístup do športových zariadení, a posúdila, ako môžu skúsenosti s preukazom EÚ pre osoby so zdravotným postihnutím prispieť k zvýšeniu návštevnosti športových podujatí aj z radov osôb so zdravotným postihnutím.
33. Začlenili šport pre osoby so zdravotným postihnutím do rôznych agend súvisiacich so športom, ktoré sa riešia na úrovni EÚ, ako sú napríklad dvojité kariéry športovcov alebo zdraviu prospešné pohybové aktivity (HEPA)⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ V súlade s článkom 31 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

⁽⁵⁾ V súlade s článkom 30 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

⁽⁶⁾ V súlade s článkom 4 ods. 3 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

⁽⁷⁾ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/physical-activity/activities/hepa-europe>

VYZÝVA ŠPORTOVÉ HNU Tie, ABY

34. V úzkej spolupráci s osobami so zdravotným postihnutím a organizáciami, ktoré ich zastupujú, podporovalo zapojenie sa osôb so zdravotným postihnutím do bežných športových aktivít na všetkých úrovniach⁽⁸⁾ s cieľom prispieť k úspešnému naplneniu spoločenskej a vzdelávacej úlohy športu.
35. Využívalo existujúce mechanizmy solidarity, najmä na profesionálnej športovej úrovni, aby šport pre osoby so zdravotným postihnutím mohol byť primerane financovaný.
36. Pri navrhovaní systémov športových súťaží alebo pri propagovaní zapájania sa do športu vo všeobecnosti prijalo inkluzívny prístup tým, že bude podporovať opatrenia, ktorými sa zabezpečí napríklad to, aby sa súťaže a slávnostné udeľovanie cien pre športovcov so zdravotným postihnutím i bez neho konali v rovnakom čase a na rovnakom mieste. V rovnakom duchu tam, kde je to možné, uľahčovalo začlenenie osôb so zdravotným postihnutím do tréningov alebo tímov osôb bez zdravotného postihnutia.
37. Zabezpečilo, aby tréningové a športové zariadenia a priestory slúžiace na pohostenie boli prístupné⁽⁹⁾ a aby sa poskytlo primerané ubytovanie⁽¹⁰⁾ s ohľadom na potreby osôb so zdravotným postihnutím.
38. Zvýšilo informovanosť osôb so zdravotným postihnutím o existujúcich príležitostiach na športovanie a tréningovanie, ktoré zodpovedajú ich potrebám.
39. Budovalo partnerstvá s príslušnými inštitucionálnymi aktérmi zo súkromného alebo verejného sektora, ktorí sú aktívni v oblasti zdravotného postihnutia, s cieľom lepšie pochopiť potreby a záujmy osôb so zdravotným postihnutím a podporovať väčšie zapojenie sa do športových programov⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ V súlade s článkom 30 ods. 5 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

⁽⁹⁾ V súlade s článkom 9 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

⁽¹⁰⁾ V súlade s článkom 5 ods. 3 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

⁽¹¹⁾ V súlade s článkom 4 ods. 3 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

PRÍLOHA

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV ZASADAJÚCI V RADE SA ODVOLÁVAJÚ NA

1. článok 165 Zmluvy o fungovaní Európskej únie ⁽¹⁾, v ktorom sa zdôrazňuje spoločenská a vzdelávacia úloha športu;
2. Dohovor Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím ⁽²⁾, ktorého je EÚ zmluvnou stranou a v ktorom sa napríklad uznáva právo osôb so zdravotným postihnutím zúčastňovať sa na rovnakom základe s ostatnými na kultúrnom živote, rekreácii, záujmových aktivitách a športe;
3. oznámenie Európskej komisie s názvom Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020: obnovený záväzok vybudovať Európu bez bariér, v ktorej sa v súvislosti so športom zdôrazňuje potreba zlepšiť bezbariérový prístup k športu, podporovať zapojenie sa do športových podujatí a povzbudzovať k organizovaniu špecifických športových podujatí pre osoby so zdravotným postihnutím ⁽³⁾;
4. závery Rady o podpore vykonávania európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020 ⁽⁴⁾;
5. nariadenie (EÚ) č. 1288/2013 z 11. decembra 2013, ktorým sa zriaďuje „Erasmus+“: program Únie pre vzdelávanie, odbornú prípravu, mládež a šport a ktorým sa zrušujú rozhodnutia č. 1719/2006/ES, č. 1720/2006/ES a č. 1298/2008/ES ⁽⁵⁾;
6. uznesenie Rady o pracovnom pláne Európskej únie pre šport (2017 – 2020) ⁽⁶⁾, v ktorom sa kladie osobitný dôraz na sociálne začlenenie;
7. závery Rady z 18. novembra 2010 o úlohe športu ako zdroja a hybnej sily aktívneho sociálneho začleňovania ⁽⁷⁾;
8. závery Rady o príspevku športu k hospodárstvu EÚ, najmä pokiaľ ide o riešenie nezamestnanosti mladých ľudí a sociálne začlenenie ⁽⁸⁾;
9. závery Rady o športe ako platforme pre sociálne začlenenie prostredníctvom dobrovoľníckej práce ⁽⁹⁾;
10. závery Rady o úlohe trénerov v spoločnosti ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A12008E165>

⁽²⁾ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

⁽³⁾ 16489/10 – KOM(2010) 636 v konečnom znení.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 300, 11.10.2011, s. 1.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 50.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 189, 15.6.2017, s. 5.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ 2010/C 326/04.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 32, 4.2.2014, s. 2.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 189, 15.6.2017, s. 40.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ 2017/C 423/04.